Θέμα Α

Α1. Θεωρία (απόδειξη), σελίδα 31 σχολικού βιβλίου

Α2. Θεωρία (ορισμός), σελίδα 148-149 σχολικού βιβλίου

Α3. Θεωρία, (ορισμός), σελίδα 96 σχολικού βιβλίου

Α4.

α)	Λάθος
β)	Σωστό
γ)	Λάθος
δ)	Σωστό
ε)	Σωστό

Θέμα Β

Β1.

Α' τρόπος

Η αθροιστική σχετική συχνότητα τοις εκατό που αντιστοιχεί στην κλάση $[15,25)$ είναι $F_2\%=50$, άρα το 50% των παρατηρήσεων (χρόνων) είναι μικρότερες ή ίσες των 25 λεπτών και το 50% των παρατηρήσεων (χρόνων) είναι μεγαλύτερες ή ίσες των 25 λεπτών. Επομένως η διάμεσος είναι $\delta=25$ λεπτά.

Β' τρόπος

Στο ιστόγραμμα $F_i\%$ σχεδιάζουμε το πολύγωνο αθροιστικών σχετικών συχνοτήτων τοις εκατό και προκύπτει:

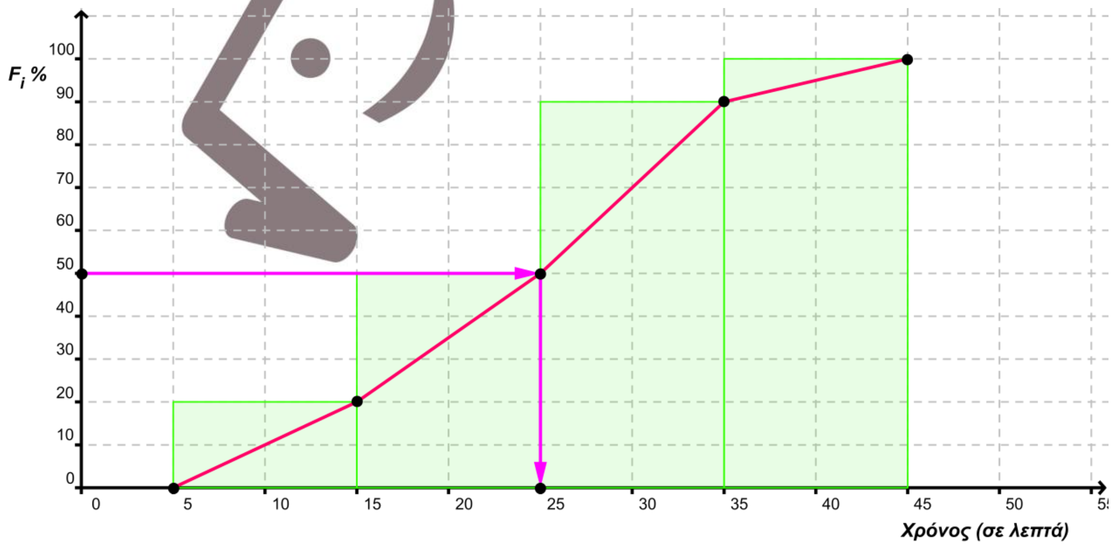

Επομένως, $\delta=25$ λεπτά

Β2.

Επειδή η διάμεσος είναι $\delta = 25$ λεπτά, θα πρέπει οι μισές σε πλήθος παρατηρήσεις να είναι μικρότερες ή ίσες των 25 λεπτών και οι μισές σε πλήθος παρατηρήσεις να είναι μεγαλύτερες ή ίσες των 25 λεπτών.

Επομένως, οι μισές σε πλήθος παρατηρήσεις ανήκουν στις πρώτες δύο κλάσεις $[5,15)$ και $[15,25)$, άρα είναι σε πλήθος $\nu_1 + \nu_2 = \alpha + 4 + 3\alpha - 6 = 4\alpha - 2$ και οι μισές σε πλήθος παρατηρήσεις ανήκουν στις τελευταίες δύο κλάσεις $[25,35)$ και $[35,45)$, άρα είναι σε πλήθος $\nu_3 + \nu_4 = 2\alpha + 8 + \alpha - 2 = 3\alpha + 6$.

Επομένως, $4\alpha - 2 = 3\alpha + 6 \Leftrightarrow \alpha = 8$

Τότε, ο πίνακας κατανομής συχνοτήτων είναι:

Χρόνοι (λεπτά)	x_i	ν_i	$f_i\%$	N_i	$F_i\%$	$x_i\nu_i$	$x_i - \bar{x}$	$(x_i - \bar{x})^2$	$(x_i - \bar{x})^2 \cdot \nu_i$
$[5,15)$	10	12	20	12	20	120	-14	196	2352
$[15,25)$	20	18	30	30	50	360	-4	16	288
$[25,35)$	30	24	40	54	90	720	6	36	864
$[35,45)$	40	6	10	60	100	240	16	256	1536
Σύνολο		60	100			1440			5040

Β3.

Από τον παραπάνω πίνακα, έχουμε:

$$\bar{x} = \frac{\sum_{i=1}^{4} x_i \nu_i}{\nu} = \frac{1440}{60} = 24 \text{ λεπτά.}$$

$$s^2 = \frac{\sum_{i=1}^{4} (x_i - \bar{x})^2 \cdot \nu_i}{\nu} = \frac{5040}{60} = 84 \text{, άρα}$$

$$s = \sqrt{84} \simeq 9{,}17 \text{ λεπτά}$$

Β4.

Οι ζητούμενες παρατηρήσεις (μαθητές) ανήκουν σε μέρος της 4ης κλάσης.

Θεωρούμε την υποθετική κλάση:

- $[37,45)$, με σχετική συχνότητα $f_4'\% = \lambda$ και πλάτος $c_4' = 45-37=8$

  Η οποία είναι μέρος της
- $[35,45)$, με σχετική συχνότητα $f_4\% = 10$ και πλάτος $c_4 = 45-35=10$

Επειδή δεχόμαστε ότι οι παρατηρήσεις κατανέμονται ομοιόμορφα μέσα στις κλάσεις, θα ισχύει:

$$\frac{f_4'\%}{f_4\%} = \frac{c_4'}{c_4} \Leftrightarrow \frac{\lambda}{10} = \frac{8}{10} \Leftrightarrow \lambda = 8$$

Άρα οι ζητούμενες παρατηρήσεις είναι σε ποσοστό 8%.

<u>Θέμα Γ</u>

Αναφέρεται η έκφραση «επιλέγουμε τυχαία έναν μαθητή», επομένως ο δειγματικός χώρος αποτελείται από απλά ισοπίθανα ενδεχόμενα.

Θεωρούμε τα ενδεχόμενα:

Α: «ο μαθητής που επιλέγεται μαθαίνει Γαλλικά»

Β: «ο μαθητής που επιλέγεται μαθαίνει Ιταλικά»

Τότε:

$$P(\mathrm{A}) = \frac{3\nu}{\nu^2+1} \quad \text{και} \quad P(\mathrm{B}) = \frac{\nu+2}{\nu^2+1}$$

Το ενδεχόμενο «ο μαθητής που επιλέγεται μαθαίνει και τις δύο γλώσσες» είναι το $\mathrm{A} \cap \mathrm{B}$.

Άρα $P(\mathrm{A}\cap\mathrm{B}) = \dfrac{\nu+1}{\nu^2+1}$.

Το ενδεχόμενο «ο μαθητής που επιλέγεται μαθαίνει μια τουλάχιστον από τις δύο γλώσσες» είναι το $\mathrm{A}\cup\mathrm{B}$.

Άρα $P(\mathrm{A}\cup\mathrm{B}) = \lim\limits_{x\to -1} \dfrac{2\left(\sqrt{x^2+3}-2\right)}{x^2+x}$.

Γ1.

Έχουμε: $P(\mathrm{A}\cup\mathrm{B}) = \lim\limits_{x\to -1} \dfrac{2\left(\sqrt{x^2+3}-2\right)}{x^2+x} \overset{\frac{0}{0}}{=} \lim\limits_{x\to -1} \dfrac{2\left(\sqrt{x^2+3}-2\right)\cdot\left(\sqrt{x^2+3}+2\right)}{x(x+1)\cdot\left(\sqrt{x^2+3}+2\right)} =$

$$= \lim_{x\to -1} \frac{2\left[\left(\sqrt{x^2+3}\right)^2 - 2^2\right]}{x(x+1)\cdot\left(\sqrt{x^2+3}+2\right)} = \lim_{x\to -1} \frac{2\left(x^2+3-4\right)}{x(x+1)\cdot\left(\sqrt{x^2+3}+2\right)} =$$

$$= \lim_{x\to -1} \frac{2\left(x^2-1\right)}{x(x+1)\cdot\left(\sqrt{x^2+3}+2\right)} = \lim_{x\to -1} \frac{2(x-1)(x+1)}{x(x+1)\cdot\left(\sqrt{x^2+3}+2\right)} =$$

$$= \lim_{x\to -1} \frac{2(x-1)}{x\left(\sqrt{x^2+3}+2\right)} = \frac{2\cdot(-1-1)}{-1\cdot\left(\sqrt{(-1)^2+3}+2\right)} = \frac{-4}{-4} = 1$$

Άρα $P(\mathrm{A}\cup\mathrm{B})=1$ και επειδή ο δειγματικός χώρος αποτελείται από απλά ισοπίθανα ενδεχόμενα θα είναι $\mathrm{A}\cup\mathrm{B}=\Omega$, δηλαδή το $\mathrm{A}\cup\mathrm{B}$ είναι βέβαιο ενδεχόμενο.

Γ2.

Από τον προσθετικό νόμο παίρνουμε:

$$P(\mathrm{A}\cup\mathrm{B}) = P(\mathrm{A}) + P(\mathrm{B}) - P(\mathrm{A}\cap\mathrm{B})$$

$$1 = \frac{3\nu}{\nu^2+1} + \frac{\nu+2}{\nu^2+1} - \frac{\nu+1}{\nu^2+1}$$

$$1 = \frac{3\nu+\nu+2-\nu-1}{\nu^2+1}$$

$$1 = \frac{3\nu+1}{\nu^2+1}$$

$$\nu^2+1 = 3\nu+1$$

$$\nu^2 - 3\nu = 0$$

$$\nu\cdot(\nu-3) = 0$$

$$\nu = 0 \text{ ή } \nu = 3$$

Επειδή $\nu \ge 3$, θα είναι $\nu = 3$ (η λύση $\nu = 0$ απορρίπτεται)

Γ3.

Για $\nu = 3$, έχουμε:

$$P(\mathrm{A}) = \frac{3 \cdot 3}{3^2+1} = \frac{9}{10}, \quad P(\mathrm{B}) = \frac{3+2}{3^2+1} = \frac{5}{10} \quad \text{και} \quad P(\mathrm{A} \cap \mathrm{B}) = \frac{3+1}{3^2+1} = \frac{4}{10}$$

Το ενδεχόμενο «ο μαθητής που επιλέγεται μαθαίνει μόνο μια από τις δύο γλώσσες» είναι το $(\mathrm{A}-\mathrm{B}) \cup (\mathrm{B}-\mathrm{A})$.

Επειδή $(\mathrm{A}-\mathrm{B}) \cap (\mathrm{B}-\mathrm{A}) = \varnothing$ (δηλαδή τα δύο ενδεχόμενα $\mathrm{A}-\mathrm{B}$ και $\mathrm{B}-\mathrm{A}$ είναι ξένα), θα ισχύει ο απλός προσθετικός νόμος:

$$P\big((\mathrm{A}-\mathrm{B}) \cup (\mathrm{B}-\mathrm{A})\big) = P(\mathrm{A}-\mathrm{B}) + P(\mathrm{B}-\mathrm{A}) = P(\mathrm{A}) - P(\mathrm{A} \cap \mathrm{B}) + P(\mathrm{B}) - P(\mathrm{A} \cap \mathrm{B}) =$$
$$= P(\mathrm{A}) + P(\mathrm{B}) - 2P(\mathrm{A} \cap \mathrm{B}) = \frac{9}{10} + \frac{5}{10} - 2 \cdot \frac{4}{10} = \frac{6}{10}$$

Γ4.

Επειδή ο δειγματικός χώρος αποτελείται από απλά ισοπίθανα ενδεχόμενα θα χρησιμοποιήσουμε τον κλασικό ορισμό της πιθανότητας:

$$P(\mathrm{A} \cap \mathrm{B}) = \frac{N(\mathrm{A} \cap \mathrm{B})}{N(\Omega)} \Leftrightarrow \frac{4}{10} = \frac{32}{N(\Omega)} \Leftrightarrow 4N(\Omega) = 320 \Leftrightarrow N(\Omega) = 80 \ \text{μαθητές.}$$

Θέμα Δ

Δ1.

Η συνάρτηση $f(x) = \dfrac{1+\ell n^2 x}{x}$, $x > 0$ είναι παραγωγίσιμη με:

$$f'(x) = \frac{(1+\ell n^2 x)' \cdot x - (1+\ell n^2 x) \cdot (x)'}{x^2} = \frac{2\ell nx \cdot \frac{1}{x} \cdot x - (1+\ell n^2 x) \cdot 1}{x^2} = -\frac{\ell n^2 x - 2\ell nx + 1}{x^2} =$$
$$= -\left(\frac{\ell nx - 1}{x}\right)^2 \leq 0 \ \text{για κάθε} \ x > 0.$$

$$f'(x) = 0 \Leftrightarrow -\left(\frac{\ell nx - 1}{x}\right)^2 = 0 \Leftrightarrow \ell nx - 1 = 0 \Leftrightarrow \ell nx = 1 \Leftrightarrow x = e$$

Άρα, ο πίνακας μονοτονίας της f είναι:

x	$-\infty$	0		e	$+\infty$
$f'(x)$		‖	$-$	0	$-$
$f(x)$		‖	$\searrow$		$\searrow$

Επομένως, η f είναι γνησίως φθίνουσα στο $(0,+\infty)$.

Δ2.

Κάνουμε το σχήμα:

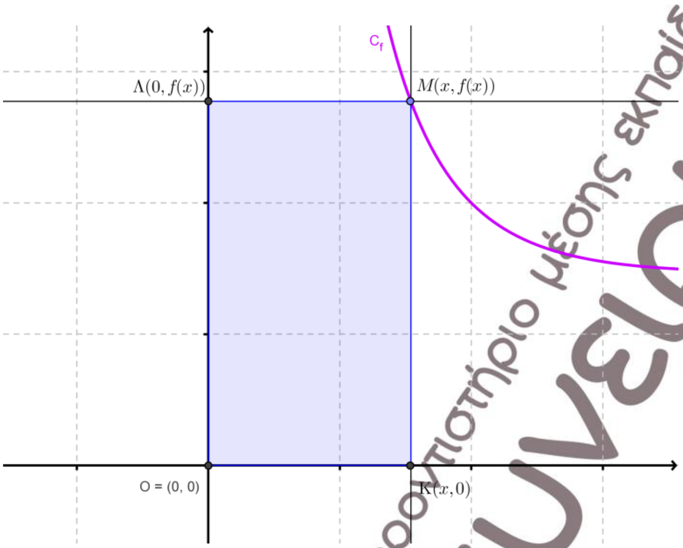

$$(\mathrm{OK})=\sqrt{(x_{\mathrm{K}}-x_0)^2+(y_{\mathrm{K}}-y_0)^2}=\sqrt{(x-0)^2+(0-0)^2}=\sqrt{x^2}=|x|$$

Επειδή $x>0$, θα είναι $(\mathrm{OK})=x$

$$(\mathrm{O\Lambda})=\sqrt{(x_{\Lambda}-x_0)^2+(y_{\Lambda}-y_0)^2}=\sqrt{(0-0)^2+(f(x)-0)^2}=\sqrt{(f(x))^2}=|f(x)|$$

Επειδή $f(x)=\dfrac{1+\ell n^2 x}{x}>0$ για κάθε $x>0$, θα είναι $(\mathrm{O\Lambda})=f(x)$.

Το εμβαδόν του ορθογωνίου $\mathrm{OKM\Lambda}$ θα δίνεται από τη συνάρτηση:

$$\mathrm{E}(x)=(\beta\acute{\alpha}\sigma\eta)\cdot(\acute{\upsilon}\psi o\varsigma)=(\mathrm{OK})\cdot(\mathrm{O\Lambda})=x\cdot f(x)=x\cdot\frac{1+\ell n^2 x}{x}=1+\ell n^2 x,\ x>0$$

Η συνάρτηση $\mathrm{E}(x)$ είναι παραγωγίσιμη με :

$$\mathrm{E}'(x)=(1+\ell n^2 x)'=2\ell n x\cdot\frac{1}{x}=\frac{2\ell n x}{x},\ x>0$$

$$\mathrm{E}'(x)=0 \Leftrightarrow \frac{2\ell nx}{x}=0 \Leftrightarrow \ell nx=0 \Leftrightarrow \ell nx=\ell n1 \Leftrightarrow x=1$$

$$\mathrm{E}'(x)>0 \Leftrightarrow \frac{2\ell nx}{x}>0 \Leftrightarrow \ell nx>0 \Leftrightarrow \ell nx>\ell n1 \Leftrightarrow x>1$$

$$\mathrm{E}'(x)<0 \Leftrightarrow \frac{2\ell nx}{x}<0 \Leftrightarrow \ell nx<0 \Leftrightarrow \ell nx<\ell n1 \Leftrightarrow x<1$$

Άρα, ο πίνακας μονοτονίας της E είναι:

x	$-\infty$	0		1		$+\infty$
$\mathrm{E}'(x)$		‖	$-$	0	$+$	
$\mathrm{E}(x)$		‖	$\searrow$		$\nearrow$	

Επομένως, η E είναι γνησίως φθίνουσα στο $(0,1]$, ενώ είναι γνησίως αύξουσα στο $[1,+\infty)$

Ακόμα η συνάρτηση E παρουσιάζει (ολικό) ελάχιστο στο $x=1$, το ελάχιστο $\mathrm{E}(1)=1$ τετραγωνική μονάδα.

Άρα, το εμβαδόν γίνεται ελάχιστο όταν:

$\beta\acute{\alpha}\sigma\eta=(\mathrm{OK})=x=1$ και $\mathrm{K}(1,0)$, ενώ

$\acute{\upsilon}\psi o\varsigma=(\mathrm{O}\Lambda)=f(1)=\dfrac{1+\ell n^2 1}{1}=1$ και $\Lambda(1,0)$

Τότε όμως το ορθογώνιο $\mathrm{OKM}\Lambda$ είναι τετράγωνο.

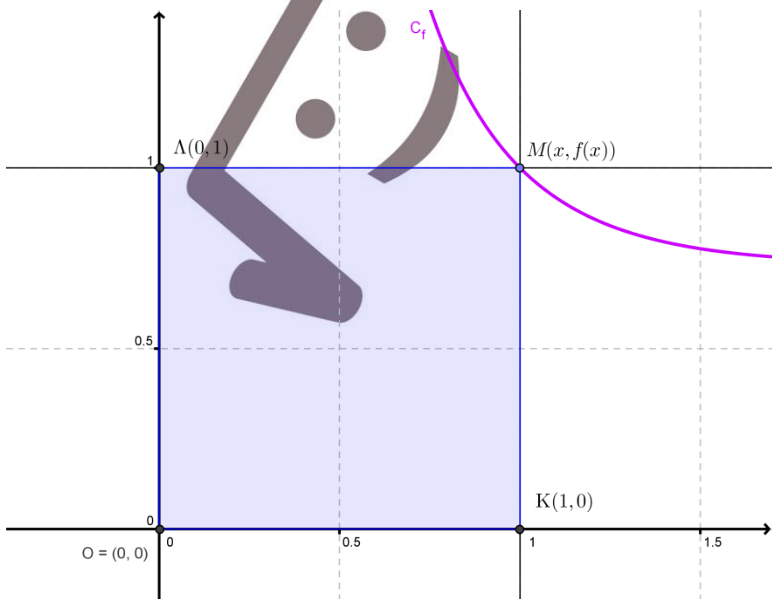

Δ3.

Έστω $(\eta): y=\lambda_\eta \cdot x+\beta_\eta$ η εφαπτομένη της γραφικής παράστασης C_f της συνάρτησης f στο σημείο της $\Sigma(1, f(1))$.

Έχουμε:

$f(x)=\dfrac{1+\ell n^2 x}{x}$ άρα $f(1)=\dfrac{1+\ell n^2 1}{1}=1$ και

$f'(x)=-\left(\dfrac{\ell n x-1}{x}\right)^2$, άρα $f'(1)=-\left(\dfrac{\ell n 1-1}{x}\right)^2=-1$

Είναι $\lambda_\eta=f'(1)=-1$, άρα $(\eta): y=-1\cdot x+\beta_\eta$

Έχουμε $\varepsilon // \eta \Leftrightarrow \lambda_\varepsilon=\lambda_\eta \Leftrightarrow \lambda_\varepsilon=-1$.

Άρα $(\varepsilon): y=-x+\beta$

Τα σημεία $\mathrm{M}_i(x_i, y_i)\in\varepsilon: y=-x+\beta$, άρα:

$y_i=-x_i+\beta$, $i=1,2,\ldots,10$

Σύμφωνα με την εφαρμογή 3, σελίδα 99 του σχολικού βιβλίου, οι τεταγμένες y_i των σημείων M_i θα έχουν:

Μέση τιμή: $\bar{y}=-1\cdot\bar{x}+\beta=-1\cdot 10+\beta=-10+\beta$

Τυπική απόκλιση: $s_y=|-1|\cdot s_x=1\cdot 2=2$

Συντελεστή μεταβλητότητας: $CV_y=\dfrac{s_y}{|\bar{y}|}=\dfrac{2}{|-10+\beta|}$

Για να είναι το δείγμα των παρατηρήσεων y_i ομοιογενές, θα πρέπει:

$$CV_y\le 10\% \Leftrightarrow \frac{2}{|-10+\beta|}\le\frac{1}{10}\Leftrightarrow |-10+\beta|\ge 20 \Leftrightarrow$$

$$\Leftrightarrow -10+\beta\ge 20 \quad \text{ή} \quad -10+\beta\le -20 \Leftrightarrow$$

$$\Leftrightarrow \beta\ge 30 \qquad \text{ή} \quad \beta\le -10$$

Δ4.

Επειδή $\mathrm{A} \neq \varnothing$ και $\mathrm{A} \cap \mathrm{B} \neq \varnothing$ και επειδή ο δειγματικός χώρος αποτελείται από απλά ισοπίθανα ενδεχόμενα θα είναι

$0 < P(\mathrm{A}) \leq 1$ και $0 < P(\mathrm{A} \cap \mathrm{B}) \leq 1$

Έχουμε:

$$\mathrm{A} \subseteq \mathrm{A} \cup \mathrm{B} \Rightarrow P(\mathrm{A}) \leq P(\mathrm{A} \cup \mathrm{B}) \overset{f \searrow (0,+\infty)}{\Rightarrow} f\left(P(\mathrm{A})\right) \geq f\left(P(\mathrm{A} \cup \mathrm{B})\right) \quad (1)$$

$$\mathrm{A} \cap \mathrm{B} \subseteq \mathrm{A} \cup \mathrm{B} \Rightarrow P(\mathrm{A} \cap \mathrm{B}) \leq P(\mathrm{A} \cup \mathrm{B}) \overset{f \searrow (0,+\infty)}{\Rightarrow} f\left(P(\mathrm{A} \cap \mathrm{B})\right) \geq f\left(P(\mathrm{A} \cup \mathrm{B})\right) \quad (2)$$

Προσθέτοντας τις ανισότητες (1) και (2) κατά μέλη προκύπτει:

$$f\left(P(\mathrm{A})\right) + f\left(P(\mathrm{A} \cap \mathrm{B})\right) \geq 2f\left(P(\mathrm{A} \cup \mathrm{B})\right)$$